

Véletlenek

Én ugyan nem törölöm ki a fenekét!, kiáltottam vissza a konyhába. Szobánk szava elállt. Soha nem feleseltünk anyával. Színes puffasztott rizsszemek mutatták neki az utat a felborult bilihez. Léptei nem riasztották fel a csöndet, csak arcomon öt ujjának csillaga. De hát azt mondta, szereti a Zizit!, feleltem vörösödő arccal. Bátyám mellém lépett, Gyere!, súgta. Készítek neked Csipkerózsikát! (Ágyam fölött akkor már lógott két lombfűrészszel kivágott kép, és a Hófehérkét én festhettem ki.)

Egy hét se telt el, már a Kati óvodájában is szünet volt, bátyámmal becsuktuk a nappali spalettáit. Anya ment dolgozni. Még láttuk, hogy visszafordul, de Ati, a kihallgatótiszt leült az íróasztalhoz, én húgomat lenyomtam vele szemben a székre, és megálltam mellette. Bátyám Kati arca felé irányította az olvasólámpát. Vegye le szájáról a kötést!, parancsolta rám nézve.

Kiderült, hogy húgom szereti Zolit, aki a kisházban elmondta neki, hogy már rég nem bilibe végzi a dolgát, és az anyukája szerelmes, mindig túl sós minden, amit főz, és ezért apukája kiborítja a földre az ételt, aztán a papucsával beletapos, majd azt kiabálja, nyald fel, és megragadva anyukáját, belenyomja az arcát, és hogy Zoli is szereti őt, és nincs testvére, és még nem tudja, elmondja-e az óvó néninek. Jó, hogy apa meghalt, fejezte be Kati. Ati elfordította arcáról a lámpát, a telefon csörögni kezdett.

Én értem a nappaliba először. A fekete kagyló semmit se sejtett, selymesen simult fülemhez. Nem szíjogok! Persze, minden rendben!, feleltem. Mondd, hogy hozzon virslit!, suttogta mellettem Ati ujjaival a száját bökdösve. Készítünk majd belőle virslikoszorút, guggoltam le húgomhoz (kákabélú volt, az enniával is csak játszani szeretett), amikor letettem a telefont, aztán bementünk a szobánkba, lefektettem, és azt játszottuk, hogy itt az esti mese ideje. Már napok óta írtam fejben az új mesémet:

„A kis elefánt

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kis elefánt. Egész élete egyadta mozgásból állt. Hol ide, hol oda hajlongott ormánya, pedig ő egyenesen szerette volna tartani. Egy nap rájött, hogy ha a fülével simogatja, az igen kellemes érzés. Ahogy aztán cseperedett, halljatok csodát, egy csendes hajnalon arra ébredt, hogy ormánya duzzadva trombitál. Ilyet még soha nem érzett, utána csak mászkált szülei-vel nap mint nap ide-oda Afrikában, de semmi nem érdekelt. Már

nagyobbacska volt, lábai a fűben majdnem akkora nyomot hagytak, mint a szüleié, amikor egy szép napon meglátott egy pillangót. De gyönyörű vagy! Jó lenne a szárnyad megérinteni!, gondolta, és ekkor hirtelen ormánya elkezdett kiegyenesedni. A kis pillangó észrevette, kacéran repkedett körülötte, majd rászállt ormánya végére. De jaj, a szegény kis elefánt előtt elsötétült a világ, és hamarosan kis pillangónk előtt is, mert az ormány magába szívta.”

Hirtelen bátyám kiáltása hallatszott a spájzból. Kati előttem futott, atlétatrikója lengett körülötte, Ati kezén meg billegett le-fel a fatalpú egérfogó. Rájuk csaptam az ajtót. Amikor kijöttek, alig bírtam a fémfogakat Ati ujjáról lefeszíteni.

Talán hét év telt el boldogságtól kövéren. Ati menyasszonya bevitt a boncolásra. Orvos akartam lenni. Négy orvostanhallgatóval együtt álltam a fehér csempés boncteremben. A kórboncnok szikével T formát rajzolt a bőrön (a férfi jobb lábszára hiányzott), majd mellkasán keresztbe, ágyékáig lefelé bemetszette a testet, és a szike vonalát követve kifordult a vékony angolszalonnára emlékeztető húsréteg, amit egy hallgató gumikesztyűs kézzel fejtett le a szegycsontról és a bordákról. Felfordult a gyomrom. Pár perc múlva visszamentem, akkor már a szívet mérték. Aztán a kórboncnok kézbe vett egy fűrészt, bátyám lombfűrészének kicsi mását, és meglepően gyorsan körbefűrészelte a koponyát, majd leemelte. A hulla melletti asztalon tértem magamhoz, lábaim alatt egy nagy stóc összehajtogatott fehér köpeny.

Tanár lettem. Biológia–kémia szakos. Bátyámtól a diplomakiosztókor egy furnérlemezről kivágott szívet kaptam. Befestheted, mondta mosolyogva. Közös ajándékukat felesége adta át. Az emberi test című kötet új kiadását könyvveljölőkkel, papír százforintosokkal. Huszonhárom volt, mint én.

Hiányok

Meghalt a férje! Özvegy! Mégis milyen beképzelt?!, sópörte össze az őszi szél kapunk elé a kisváros szavát. Anya fennhordta az orrát, akár utcánkban a nyárfák, de otthon fekete ruháján hol egyikünk, hol másikunk feje volt a bross.

Jaj, ez apáé volt!, hessentette el húgom a molylepkét, és kihúzta a szürke zakót a papírdobozból. Elkezdtek rángatni. Kezemben az egyik zsebbel négykézlábra ereszkedtem. Hallottam, hogy kiesett belőle valami. Megmerevedtünk. A gardróbban hullámokat vetett a csend. *Ő is szejtette!?*, kerekedett ki Kati szeme tenyerében tartva az összegyűrt szaloncukros papírt. Kisimogattuk. Enyém lett az ezüstlap. (Gyűrűt akartam készíteni.) Kati meg a fehér papírszönyegről a mázdarabot bekapta. *Citjomos volt, és még mindig finom*, dugta fejét hasamhoz.

Reggel odabújtam mellé, és fél kockacukrot tettem kinyújtott nyelvére. (Anya a kártyásoknak dugta el a dobozt a befőttesüvegek mögé.) *A lojalitásodért!*, mondtam. *Az meg mi?*, rágcsált tovább nyugodtan. Atitól hallottam. Számban a cukor darabok hangozban roptak.

Kie-seett! És céjna se kellett hozzá!, mutatta fel húgom reggelizéskor ujjai között tartva fogát. *Tegyük a tied közé az ojevosságos üvegbe!*, sasszézta az asztalt körbe. *Mit kapok érte?*, nyújtottam felé tenyerem. Húgom kivette zsebéből a babkarkötőt. (Előző nap fűzték a napköziben.) *De találjunk akkor ma is valamit!*, nyomta kezembe. *Hú, ez zsi-sikes!*, kiáltottam, és eldobtam messzire. (Nem volt igaz.)

Éjszaka azt álmodtam, hogy meztelenül állok a kapuban, csak a babkarkötő van rajtam, karomon felfelé másznak a zsiszikek, rángatom a kilincset, de hiába.

Na, ehhez mit szólsz?, dugtam Kati orra alá másnap vacsora után a füzetet. *Nap-ló*, szótagolta, aztán lapozni kezdett. *Nem is lehet elolvasni! Ez macskakapajás! Apa a tanító nénitől egyest kapott volna*, mondta. Kikaptam kezéből „apa naplóját”. A karkötő mellé elrejtettem párnám alá. Ahogy apa emlékét.

Eltelt több mint három év. Reggel az eső a házfalakat virágpamacsokkal mosta: Itt van május elseje. Énekszó és tánc. Anya Katival valahol a tribünnél állt, bátyám tornagyakorlatát várták. Ati és tornászársai kézen állva kört alkottak, majd a vörös zászlót a zene ritmusára adogatták át egymásnak: *Itt van május elseje, / Énekszó és tánc köszöntse! / Zeng és dalol az élet, / Szállj csak, zeneszó, ének, / Ébresszed a magyar népet!*

Otthon megérintettem Ati vállát: *Nem vittem vissza a suliba a zászlót. Kidobtam egy kukába! Háát, az se semmi, de...*, lépett arrébb, én meg *Kádár-ra rajzoltam szemüveget.*

Ati szemüvegét nem találtuk meg, hiába kerestük hetekig. De azon a nyáron egyszer szemüveges zászlókkal álmodtam. A főtér parkjában nyíltak, én meg tövestül mind kirángattam.

Bátyám minderre nem emlékszik már. Professzor az egyetemen. Húgomnak holnap ültetik be az első implantátumot. (A férje is fogorvos.) Én szememmel anyát kísérem a teraszra. (Két éve béna a jobb lába.) Ölemben szaloncukros doboz, benne az eltört szemüvegkeret, a kifakult betűs füzet, az összeszáradt babszemek, a szétlapult ezüstgyűrű. Doboznyi múlt.

Verések

Pedig a kacsaszír még ott csöpög az uja hegyén, és a kitüntetéseit, akár egy bolond, az atlétatrikóján is viselné..., vett levegőt nagymamánk. *Ha hagynám!*, csapott végül tenyerével az asztalra. *Isten nem ver bottal!*, suttogta mögöttem bátyám, akit húgom homlokára hulló hajtincset csavargatva követett. Libasorban indultunk kifele. (Tényleg avas volt kicsit a zsír.) *Ne gágogj már, mert kapsz egyet!*, csukta be nagypapa száját és utánunk a konyhaajtót.

Bort iszik, vizet prédikál!, mondta a fásszín előtt bátyánk baltával kezében, és a rönk köré úgy hullottak a faforgácsok, mint tűzijáték szikrái, amit életemben abban az évben láttam először. 1968-ban. Nagymama ragaszkodott hozzá, hogy Pesten náluk nyaraljanak az unokák. *Nekem tegnap azt mondta, hogy csak néha jáj el a keze, és azéjt, mejt szejeti. De akkoj minket nem? És nagymama miéjt nem bújik össze az ágyban velem? És mi az a pjédikál?*, hullámoztak kifelé húgom szájából a mondatok. *Pfuj! Összenyalaztad a tenyerelem!*, rázta le kezét bátyám, miután befogta Kati száját, és ott hagyott minket, de elkeverte a konyhakertet, ahol nagypapa kapált. *Azt mondta, azért veji, mejt szejeti. Akkoj minket nem? És nagymama miéjt nem? És mi az a pjédikál?*, ismételte meg húgom már csak nekem, közben göndörre csavargatta elől-hátul szőghaját.

Gyere, megszámoljuk a szalvétáim!, feleltem, és kokszit nyomtam a fejére. (Apa szokása volt régen.) Akkor már 154 szalvétám volt. Arany és ezüst szegélyű, virágos, kockás, csíkos, törpés, hófehértés, farkasos, kismalacos, fenyőfás. Egy cipős dobozban. *Nem éjdekell! Nem éjdekell!*, rázta a fejét Kati. *Hányszoz számoljuk meg még? Nem is tudok még százig számolni, tudhatnád!*, lökött el magától.

Ekkor már nagypapa Buksit abrakolta. *Ne kaparj már, a keservit!*, verte kupán. Buksi meg eldőlt, és a krumplibogarak hullottak a levelekről, mint Ati Gyönyörű nevű kutyájának bundájából egy Tisza-parti séta után a meggymaghoz hasonló kullancsok. *Az anyád!*, ordított nagypapa, majd kezében megállt a kapa, amikor felkiáltottam a lábamhoz kapva.

Nagypapa estére felkapálta az egész udvart, de a kutyája nem került elő. *Tessék, faragjatok babákat!*, tett le a konyhaasztalra néhány krumplit vacsora előtt. Máskor nagymama kezében a krumplibabák gyorsan elkészültek. Egy krumpli a test, a kisebbek a fej és testrészek. A szem bors, az orr szegfűszeg, a száj fahéj. De aznap nagymama csak némán félbevágott egy krumplit, és lábamra, a harapás helyére illesztette, majd fehér zsebkendővel bekötötte. Bepólyált lábbal Buksit még este is kerestem. Kati velem, bátyánk sehol. Végül a kert végében megláttuk. Előtte Buksi foltja. *Isten verje meg az egész világot!*, motyogta.

Másnap húgom az ebédnél megmutatta nagymamának a fenekét. A bot nyoma látszott még. Nagypapa nagymamára nézett, megszívta orrát, majd felugrott. Nagymama keze megmozdult, a tányérom kiborult, meg nagypapa borospohara. A kockás terítő itta a húslevest és a vöröset. *Csak döbrögiset játszottunk!*, mondtam, és a kezek megálltak a levegőben.

Rövidítés, akció, objekt, 2006–2009

